

דברי תורה

לפרשת כי תבא

"והיה כי תבוא אל הארץ אשר ד' נתן לך" (כו, א)

כל עיקרה של מצוות ביכורים היא שלא תחשוב שהארץ היא ארצך, והאדמה על כל פירותיה שלך הם.

עליך לדעת ש"ד' אלקיך נתן לך" – הכל מאת השי"ת.

ברש"י – אדם יורד לתוך שדהו... כורך עליו גמי לסימן, גדולי מעשי י'.

(בעל העקידה)

"וענית ואמרת לפני ד' אלוקיך" (כו, ה)

לפני שהאדם בא להתפלל ולומר דבר מה להשי"ת, עליו להכניע עצמו, ולהתבונן במיעוט ערכו ושפלותו, ועל זה רמזה

התורה: "וענית" – היינו שתכניע עצמך (כעני), ורק אח"כ ואמרת לפני ד' אלוקיך"...

(תפארת שלמה)

"ושמחת בכל הטוב אשר נתן ד' אלקיך" (כו, יא)

עיקר השמחה שלך תהיה בכך: שה' הוא הנותן לך, ולא רק בגלל הטוב שבידיך. משל לאדם שמקבל מתנה מאת

המלך, הוא אינו שמח כ"כ על עצם ערכה של המתנה, אלא בעיקר על זה שהמלך נתן לו את המתנה. חשיבותו של

הנותן הוא העיקר בשמחתו. לפיכך אמר הכתוב "ושמחת בכל הטוב" – לא רק משום שהוא דבר טוב, אלא בעיקר

בגלל: "אשר נתן לך ד' אלקיך", משום שהשי"ת הוא הנותן.

(תפארת שלמה)

"לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" (כו, יג)

לשם מה כפילות לשון זו? אלא יש לפעמים שעושים מצוה בלי כוונה, שוכחים לעשותה לשם ה' שה' ציוה לעשות

מצוה, ועושים אותה מתוך רגילות. "מצות אנשים מלומדה" – לפיכך אומרים: ולא עברתי ממצותיך ולא שכחתי אותך,

לא שכחתי לעשותן לשם שמים, כי אתה צויתנו בכך...

(שפת אמת)

"שורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו חמורך גזול מלפניך ולא ישוב לך צאנך נתונות לאויביך ואין לך מושיע"

(כח, לא)

אמר על זה מרן החיד"א, על פי הידוע שבצ"ח קללות שבפרשה, טמונים ברכות. שאם מתנהגים טוב אז הקללות עצמן

נהפכות לברכות. כמו שכתוב אצל בלעם "ויהפך ה' אלקיך את הקללה לברכה". וכמו כן גם פה כשנקרא את הפסוק

הפוך, דהיינו מהסוף אל ההתחלה – נקבל ברכה יפה.

*ובהקשר לכך סיפרנו על אותו עגלון, שלא רצה להגיד ל"חפץ חיים" מה ברכו רב אחד שדרש בשלומו, כי חשב שקילל את החפץ חיים שאמר לו "שה' יעזור שבקרוב ילך יחף ויהיה לו אבנים על הלב". אך החפץ חיים חיך חיך רחב והסביר, שהכוונה היא שיבנה בית המקדש במהרה, והחפץ חיים שהיה כהן – ילך יחף כדין הכהנים במקדש, ויהיה "כהן גדול" שיהיה לו "אבני" החושן על הלב.

"תחת אשר לא עבדת את ד' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל"

מסופר על רבי נתן צבי פינקל זצ"ל (הסבא מסלבודקה) שהתיעץ עם רבי ישראל סלנטר בפגישות היחידות שהם נפגשו, שאל את פיו מהי הדרך שיש לנקוט בימינו בחינוך התלמידים. ר' ישראל השיב לו: להחיות רוח שפלים ולחיות לב נדכאים.

סעודה א' – ליל שב"ק – בענין אלול

הגאון הצדיק רבי בן ציון ברוק זצ"ל היה מספר בכל שנה את הסיפור הבא: בעיר נובהרדוק היתה שריפה, ואמא אחת לקחה את ילדיה וברחה למקום מקלט. כשהגיעה ראתה שמוישלה נשאר בבית, היא רצה בחזרה וליד החלון צעקה: מוישלה תקום! מוישלה תקום! מוישלה עונה לאמו: אמא! את שוב מפחידה אותי? אתמול אמרת שתשפכי עלי מים אם אני לא אקום, והיום את אומרת לי אש. די, מספיק! תני לי לישון! הסוף היה שהבית נשרף יחד עם מוישלה וכל נובהרדוק רעשה מכך. עד שקם אחד מתלמידי החכמים ואמר: רבותי! מה אתם מתפעלים מכזה סיפור? לא פגשתם את מוישלה אף פעם? שכל אחד יסתכל בראי ויראה את מוישלה! מגיע אלול ותקיעת שופר – עורו ישנים! עוד פעם מעירים אותנו? תנו לנו לישון, אין לנו כח אנו עייפים! כן, אבל בא ראש השנה, ובראש השנה יכולים להיות גזירות... מי יודע מה? ואנו אומרים: עוד פעם מפחידים אותנו, תנו לישון ולנוח ולא מתעוררים ביותר לתפילה וללימוד ולדרך ארץ ואז מי יודע... "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדימתכם" צריך להקפיד בחודש אלול "להתעורר" במשנה מרץ לקיום התורה והמצוות.

סעודה ב' – יום שב"ק

1. **כתוב בפסוק:** "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" וחז"ל דורשים (ברכות ו'): שהתפילין הם עוז (חוזק) לישראל, כי על ידי שרואים הגויים את התפילין שבראש אצל יהודי, הם מפחדים. ועל זה מסופר, שפעם נסע הגאון בעל השאגת אריה ובדרך, ישב הרב בעגלה כשהוא עטור בתפילין ועסק בתורה, לפתע יצאו מהיער קבוצת גזלנים חמושים ברובים ואיימו על העגלון לעצור ולתת

להם מיד את כל כספו. נבהל העגלון מאד וצעק: רבי! בסכנה אנחנו! שמע הגאון בעל השאגת אריה את הצעקות והוציא ראשו כדי לראות מה פשר הצעקות, והנה כאשר ראו הגזלנים עזי הנפש את הגאון, נפל עליהם פחד גדול ונסו על נפשם ... ושאל העגלון: רבי, מדוע ברחו הגזלנים ממך ולא ממני, הרי אני צעיר וחזק ממך? וענה לו: שהם נמלטו לא מפני כוחי, אלא מפני התפילין שבראשי. ושאל העגלון: הלא גם בראשי היו תפילין ומדוע לא נמלטו ממני? וענה לו: חז"ל אומרים שעמי הארץ מפחדים **מתפילין שבראש**, ולכן, אצלך העגלון שהתפילין נמצאים לך רק "על הראש" מזה הגויים לא מפחדים, אך אצלי התפילין נמצאים "בראש" בתוך הראש יש לי את קדושת התפילין ולכן ממני הם פחדו.

סעודה שלישית

בידוי המעשרות אומרים: "לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי". מסופר על הגר"א מוילנא, שפעם נגע בשבת קודש בקליפת תפוז ומיד התעלף (שעבר על איסור מוקצה). העירו אותו מעלפונו ושוב התעלף. לקחה אשתו את הקליפה, אכלה אותו ואמרה לו: הרי זה אוכל ולא מוקצה. וצריך להבין, למה הגר"א התעלף, הרי נגע בזה בשוגג? וביאר הגאון ר' מרדכי מן זצ"ל, אין כזה דבר שוגג! אם לא עשה האדם מזיד לפני כן, הוא לא היה כעת שוגג. ולפי זה יובן עוד ענין. דהנה ערי מקלט שניתנו לרוצחים בשוגג, עשו שלוש ערי מקלט בעבר הירדן לשנים וחצי שבטים ולעוד תשע וחצי שבטים בארץ ישראל עשו עוד שלוש ערי מקלט. ולכאורה הרי אין כאן פרופורציה? ומסבירה הגמ', שבגלעד שכיח רוצחים. ולכא' קשה, הרי וודאי הכוונה שבעבר הירדן היו מצוים רוצחים "במזיד" ומה שייכת אליהם ערי מקלט? אלא, שלפני כן רצחו בשוגג, כי מי שלא רוצח בשוגג, לא יבוא לרצוח במזיד ולכן היו צריכים שם יותר ערי מקלט. וזהו שאומר דוד המלך: "**שגיאות** מי יבין מנסתרות נקני גם **מזדים** חשוך עבדך" והיינו שדוד המלך מבקש שלא תעלה שגגה על ידו וזאת על ידי שיהיה נקי מעבירות במזיד. ואם כן זהו שאומרים בוודוי המעשרות: "לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" שלא עברתי ממצוותיך במזיד, ולכן גם לא עשיתי עבירות בשגגה משכחה. (אבן עזרא).

שאלות בפרשת שבוע

1. ספר על מצוות ביכורים. א. מביאים ביכורים משבעת המינים את הפרי הראשון קושרים בגמי ומעלים לירושלים ושם נותנים לכהן ואומרים לד' תודה שהציל אותנו מכל הרשעים שרצו להשמיד אותנו.
2. כמה קללות נאמרו בפרשה? 98.
3. מתי הביאו קרבנות כנגד 98 קללות שבפרשת כי תבא? בסוכות הביאו בכל יום 14 כבשים $7 \times 98 = 98$ כנגד 98 קללות.
4. כמה אבנים העלו מהירדן ומה עשו בהם? 12 אבנים כתבו עליהם את התורה בגלגל.
5. ובאלו מקומות בנו מזבח משנים עשר אבנים? א. בירדן. ב. בגלגל. ג. בהר עיבל.
6. היכן נתנו את הברכות והקללות? על הר גריזים והר עיבל.
7. היכן הי' הארון ומי עמד עם הארון? למטה באמצע, בין שני ההרים עם שבט לוי.
8. היכן עמדו המברכים? על הר גריזים.
9. ועל איזה הר עמדו על הקללה? על הר עיבל.